

YTTRANDE

Dnr 61-16/1036
2016-10-03

Regeringen
Finansdepartementet
Fi2016/02568/K

Delbetänkandet Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Institutet för språk och folkminnen lämnar härmed sina synpunkter på delbetänkandet Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ingrid Johansson Lind efter föredragning av namnvårdskonsulent Leila Mattfolk. I handläggningen av ärendet har också avdelningschefen för Namnarkivet i Uppsala, Annette C. Torensjö deltagit.

Ingrid Johansson Lind
Generaldirektör

Kopia till:
Kulturdepartementet

Sändlista inom myndigheten:
Ledningsgruppen
Webbredaktören
SACO-S föreningen
ST-Kultur
Leila Mattfolk

YTTRANDE
Dnr 61-16/1036

2016-10-03

Finansdepartementet
103 33 Stockholm
Fi2016/02568/K

Delbetänkandet Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Institutet för språk och folkminnen har enligt förordningen (2007:1181) till uppgift ”att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige” samt att ”yttra sig i ärenden om fastställande av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor”. Institutet har i samarbete med Lantmäteriet och Ortnamnsrådet ansvaret för tolkning och tillämpning av hänsynsparagrafen *God ortnamnsed* i 1 kap. § 4 i kulturmiljölagen (2013:548).

Sammanfattning

Institutet för språk och folkminnen tar i detta yttrande ställning till hanteringen av namnsättning i relation till de nya länen, inte till förslaget om länsindelning i sig. Vi finner namnförslagen väl motiverade och väl valda: de ansluter till ett befintligt och hävdvunnet namnskick, och följer i stort en geografiskt sedan gammalt väletablerad indelning, även om det finns vissa problem med syftning. Det är av stor vikt att de nya namnen bildas på ett enhetligt och språkriktigt sätt. Det är även viktigt att i namnsättningen betrakta namnen ur ett helhetsperspektiv, dvs. ett perspektiv där namnen på samtliga nya län skapas i relation till varandra.

Statlig namnsättning

I kommittédirektivet 2015:77 (bilaga 1 till delbetänkandet) noteras avsaknaden av rättslig reglering för länsnamn. Vi anser det viktigt att namnsättningen av län och annan nationellt omfattande statlig namnsättning regleras, och att namnförslag ska remitteras till sakkunniga remissinstanser (Institutet för språk och folkminnen samt Lantmäteriet). Viktigt är även att minoritetsspråkens intressen i namnsättningen bevakas redan i planeringen av nationellt omfattande ortnamn.

Namnsättningen av länen

Delbetänkandet beskriver en allmänt god utgångspunkt för namnsättning av länen. De föreslagna namnen är väl valda och ansluter till ett befintligt och hävdvunnet namnskick, och följer därmed hänsynsparagrafen *God ortnamnsed* i 1 kap. 4 § i

kulturmiljölagen (2013:548). Även om det finns vissa problem med syftningen eftersom vissa landskap nu hänförs till landsdelar de traditionellt inte uppfattas höra till, följer namnförslagen till största delen en existerande geografisk indelning. I betänkandet understryks också vikten av att namnen ska uppfattas som administrativa benämningar, och att begreppet *län* därför ska ingå i namnen.

Vi vill betona att det är av största vikt att man i namnsättningen utgår ifrån ett helhetsperspektiv, även om förslaget i det här skedet bara gäller tre av de tänkta sex nya länen. I princip innebär detta att man ska ha en helhetsplan för landet framför sig redan när namnen på dessa län fastställs. I betänkandet presenteras i kapitel 9.1 en planerad indelning av landet i sex län, men här ges inga namnförslag. Namnen på de tre län som eventuellt inrättas den 1 januari 2019 är beroende av planeringen av återstående delar av landet. Ur ortnamnsynpunkt vore det att föredra att alla nya län inrättades och namngavs samtidigt.

Övrig namnsättning

De föreslagna namnen på valdistrikt (avsnitt 1.15) är onödigt obestämda. Vi föreslår att man ersätter de väderstrecksbaserade namnen *Norrlands läns sydöstra valkrets*, *Norrlands läns sydvästra valkrets* etc. med numrering, dvs. att man delar in t.ex. Norrlands län i *Norrlands läns första valkrets*, *Norrlands läns andra valkrets* osv., förslagsvis med en numrering som går från norr till söder. På detta sätt åstadkommer man en hanterligare och begripligare namnsättning som i högre grad är öppen för justeringar än vad den väderstrecksbaserade indelningen är. Enligt vår erfarenhet är väderstrecken begrepp som många medborgare inte längre använder aktivt.

Termer och begrepp

Län, landsting, och region

Delbetänkandet redogör för den nya indelningen i *län* och *landsting* (de senare diskuteras endast kursivt, men namnen presenteras i 4 § i förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län). *Län* och *landsting* är invanda, specifika termer, och de är begrepp som inte har några andra denotationer och som inte kan leda till missförstånd.

Betänkandet diskuterar inte begreppet *region*. Begreppet *region* används dock allmänt i t.ex. medier, även i relation till denna nya indelning. Ofta används det dessutom på ett språkligt inkorrekt sätt, *Region X*, med ordet *region* i obestämd form som framförställt attribut till ett ortnamn. *Region* är ett allmänt begrepp och för många för det troligen tankarna till ett obestämt geografiskt område snarare än till en administrativ enhet. Vi finner det viktigt att hålla fast vid och betona bruket av de hävdvunna termerna *län* och *landsting*.

Församling

Begreppet *församling* som förekommer i en del förslag på ny lydelse i lagtexterna bör bytas ut mot *distrikt*. Genom förordningen om distrikt (2015:493) är Sverige sedan den 1 januari 2016 indelat i distrikt som baseras på den territoriella församlingsindelning som fanns den 31 december 1999. Församlingsindelningen är idag att betrakta som en inomkyrklig angelägenhet för Svenska kyrkan, där ständiga strukturförändringar i församlingsindelningen görs. Mot bakgrund av detta är det

därför olämpligt att använda församlingar som grund för en statlig administrativ indelning.

Övriga iakttagelser

Sid 36: De uppräknade namnen som utgör gräns mot allmänt vattenområde anges på ett otydligt sätt. Skiljetecknet mellan de enskilda orterna bör vara tankstreck, och detta ska inte vara ett fast tankstreck. Jämför de förslag på ortnamn som framgår av utredningen *Gränser i havet* (SOU 2015:10).

Vissa av de föreslagna lagtexterna är mycket komplicerade och bör klarspråksgranskas innan förslagen går vidare. (Se t.ex. 17 § i rennäringslagen som presenteras på sidan 40 i utredningen.)

Detta remissvar är avfattat av generaldirektör Ingrid Johansson Lind efter föredragning av namnvårdskonsulent Leila Mattfolk. I handläggningen av ärendet har också avdelningschefen för Namnarkivet i Uppsala, Annette C. Torensjö deltagit.

Ingrid Johansson Lind
Generaldirektör

Leila Mattfolk
Namnvårdskonsulent